

Aktivity REC v roku konferencie ministrov životného prostredia v Aarhuse

Regionálne environmentálne centrum pre strednú a východnú Európu (REC) je nezávislá, nepolitická, nezisková, medzinárodná organizácia, ktorá vznikla r. 1990. Zakladateľmi REC sú USA, Maďarsko a Komisia Európskych spoločenských štátov. Ďalšími donormi sú Rakúsko, Dánsko, Fínsko, Francúzsko, Nemecko, Japonsko, Holandsko, Nórsko a Švajčiarsko. Chartu REC podpísali: Albánsko, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Európska komisia, Fínsko, Holandsko, Chorvátsko, Japonsko, Južnoslovenská zväzová republika, Kanada, Litva, Lotyšsko, Macedónsko, Maďarsko, Nórsko, Nový Zéland, Poľsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Švajčiarsko a USA.

Poslaním REC je pomáhať krajinám strednej a východnej Európy riešiť problémy životného prostredia, hlavne podporou spolupráce medzi environmentálnymi mimovládňymi organizáciami, vládami a vládňymi inštitúciami, samosprávami, podnikateľskou sférou a ďalšími environmentálnymi skupinami, a to predovšetkým prostredníctvom grantových programov, posilnením výmeny informácií a podporou účasti verejnosti v rozhodovacích procesoch týkajúcich sa životného prostredia.

Cieľové krajiny, v ktorých má REC svoje zastúpenie, zahŕňajú Albánsko, Bosnu a Hercegovinu, Bulharsko, Chorvátsko, Českú republiku, Južosláviu, Macedónsko, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko, Slovenskú republiku, Slovinsko, ako aj 3 pobaltské štáty – Estónsko, Litvu

a Lotyšsko, t. j. celkom 15 krajín.

REC sa od r. 1995 postupne transformuje z prevažne grantovej na prevažne projektovú organizáciu, pričom už v minulom roku riešilo viac ako 150 rôznych projektov a v tomto roku je ich už takmer 200, predovšetkým v oblasti národných a lokálnych environmentálnych akčných plánov, účasti verejnosti v rozhodovacích procesoch a informačného servisu aj pre podnikateľský sektor. Veľká časť projektov bola tiež zameraná na proces aproximácie a prípravy krajín strednej a východnej Európy na vstup do EÚ, z ktorých treba spomenúť hlavne dva: *Indikátory procesu aproximácie s EÚ v asociovaných krajinách strednej a východnej Európy* (spracovávaný pre Európsku komisiu) a *Konzultačná pomoc asociovaným krajinám strednej a východnej Európy v oblasti životného prostredia*. Na realizácii týchto projektov sa podieľajú aj zastúpenia REC v 15 krajinách.

Aktivity Regionálneho environmentálneho centra pre krajiny strednej a východnej Európy sa v súčasnosti zameriavajú predovšetkým do nasledujúcich oblastí:

1. *Grantová činnosť* – poskytovanie finančnej podpory environmentálnym MVO na projekty zamerané na bezprostredné riešenie problémov životného prostredia, účasti verejnosti v rozhodovacom procese, inštitucionálny rozvoj, zvyšovanie environmentálneho vedomia občanov atď. Grantová činnosť sa realizuje v troch programoch – kooperatívnom, národnom a lokálnom.

2. *Aproximácia legislatívy* a prípra-

va asociovaných krajín na vstup do EÚ v oblasti životného prostredia.

3. Proces "*Životné prostredie pre Európu*", predovšetkým Sofijské iniciatívy a príprava materiálov pre Aarhaskú konferenciu ministrov životného prostredia Európy a aktivity po tejto konferencii.

4. *Účasť verejnosti* v rozhodovacích procesoch o životnom prostredí a budúca implementácia Dohovoru o účasti verejnosti na prístupe k informáciám a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia.

5. *Environmentálne akčné plány* (EAP Task Force).

Tento trend by mal pokračovať aj v období po ministerskej konferencii v Aarhuse.

Postsofijské iniciatívy

V rámci procesu Životné prostredie pre Európu (Environment for Europe), ktorého ďalším krokom bola konferencia európskych ministrov životného prostredia v dánskom Aarhuse, REC poskytuje sekretariát štyrom Sofijským iniciatívam, otvoreným na konferencii ministrov v Sofii r. 1995. Tieto iniciatívy majú pomôcť naplniť ciele procesu Životné prostredie pre Európu a ich výsledky boli prezentované na konferencii v Aarhuse. V rámci týchto iniciatív bolo napríklad v Slovenskej republike zorganizované pracovné stretnutie expertov z krajín strednej a východnej Európy k Iniciatíve pre zníženie lokálneho znečistenia ovzdušia. V rámci Iniciatívy zameranej na posudzovanie vplyvov na životné prostredie REC zorganizovalo regionálne stretnutie zástupcov spomínaných krajín a relevantných donorských organizácií. Iniciatíva zameraná na ekonomické nástroje vedie k vybudovaniu neformálnej siete expertov krajín strednej a východnej Európy zaoberajúcich sa touto problematikou. V rámci tejto iniciatívy bola tiež spracovaná Príručka ekonomických nástrojov

v environmentálnej politike a boli vydané prvé čísla časopisu Zelený rozpočet. V rámci Iniciatívy pre biodiverzitu sa okrem iného v súčasnosti pripravuje pracovné stretnutie o vplyvoch procesu aproximácie na ochranu biodiverzity v krajinách strednej a východnej Európy.

Aproximácia legislatívy a proces prípravy na vstup do EÚ v oblasti životného prostredia

Program neformálnej spolupráce medzi asociovanými krajinami začalo REC r. 1995. Organizovaním stretnutí týchto krajín poskytuje REC neutrálnu pôdu na riešenie spoločných problémov, posilnenie ich pozície v procese vyjednávania a pomoc na zabezpečenie finančných prostriedkov na tento proces. REC okrem toho pre Európsku komisiu navrhlo indikátory aproximácie (na Slovensku v spolupráci s MŽP SR), ktoré slúžia na hodnotenie postupu procesu aproximácie v jednotlivých krajinách. Výstupy tohto projektu sa tiež použijú na vypracovanie metodiky monitoringu postupu aproximácie, ktorú bude používať Európska komisia.

Účasť verejnosti v rozhodovacích procesoch

V r. 1997 sa REC priamo podieľalo na príprave Dohovoru EHK OSN o účasti verejnosti na prístupe k informáciám a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia, ktorý sa podpísal na ministerskej konferencii v Aarhuse. V snahe podporiť dialóg medzi vládami a mimovládnyimi organizáciami, REC usporiadalo v 21 krajinách strednej a východnej Európy a bývalého Sovietskeho zväzu konzultačné stretnutie, na ktorých sa vysvetľovali a pripomienkovali jednotlivé ustanovenia Dohovoru. Na viacerých stretnutiach sa formovala aj pozícia jednotlivých krajín k Dohovoru. Na Slovensku toto stretnutie zorganizovalo REC v spolupráci s odborom environmentálneho práva MŽP SR. REC tiež pokračovalo v monitorovaní programu Účasť verejnosti v environmentálnych rozhodovacích procesoch. Bol vypracovaný celý rad národných, regionálnych a paneurópskych správ, ktoré sa použijú na komparatívne hodnotenie stavu legislatívy a praktických skúseností v tejto oblasti v jednotli-

vých krajinách. Správy sa tiež zamerali na stanovenie určitých štandardov a indikátorov účasti verejnosti, ktoré sa prezentovali v Aarhuse.

Lokálne environmentálne akčné plány (LEAP)

V súvislosti s rastúcou úlohou LEAP, REC vytvorilo v Bulharsku, Maďarsku a Litve *Fórum pre environmentálne akčné plány samospráv*, ktorého hlavným cieľom je výmena skúseností z prípravy LEAP a identifikácia hlavných potrieb samospráv v tejto oblasti. V Poľsku otvorilo REC projekt *Vypracovanie miestnych programov trvalo udržateľného rozvoja* v súlade s odporúčaním Agendy 21. V tejto oblasti REC veľmi úzko spolupracuje s OECD v rámci EAP Task Force, predovšetkým pre krajiny strednej a východnej Európy.

Vladimír Hudek

10. Globálne fórum o biodiverzite

Globálne fórum o biodiverzite – Global Biodiversity Forum (GBF) predstavuje nezávislý, otvorený a strategický mechanizmus na vytváranie analýz, dialógu a diskusií o prioritných témach – ekologických, ekonomických, inštitucionálnych a sociálnych v kontexte globálnej problematiky biodiverzity. *„Jeho účelom je prispieť k ďalšiemu rozvoju a implementácii Dohovoru o biologickej diverzite a ďalších nástro-*

voj týkajúcich sa biodiverzity na medzinárodnej, národnej a regionálnej úrovni“, povedal Jeff McNeely, vedúci vedecký predstaviteľ IUCN – Svetovej únie ochrany prírody, ktorá zastrešuje sekretariát GBF. Dopĺňa medzinárodné procesy tým, že:

- poskytuje široké spektrum pohľadov, návrhov a skúseností všetkých zainteresovaných strán,
- buduje rozmanité partnerské

vzťahy medzi zainteresovanými stranami vrátane vlád a súkromného sektora,

- predstavuje hnaciu silu pre kľúčové problémy a oblasti, ktoré vyžadujú ďalší rozvoj a pozornosť.

Myšlienku organizovať GBF spoločne presadili zástupcovia viacerých medzinárodných organizácií v Globálnej stratégii pre biodiverzitu (Global Biodiversity Strategy) r. 1992 a odvtedy sa v súvislosti s viacerými celosvetovými podujatiami uskutočnilo už 10-krát.

Jubilejné 10. zasadnutie GBF sa